

Flongdir tingmenn

Oddagrein

HATTA var einki minni enn ein boomerang - uppskotið hjá Bjørn á Heygum og Óla Breckmann um arbeiðsrætt.

Í útvarpinum í gjár mátti seinni av uppskots-stillarunum leggja seg fyri knøini á landsstýrismanninum í arbeiðsmarknaðarmálum og biðja um umbering.

TEIR báðir tingmenninir lögdu í vikuni fyri tingið uppskot um føroyskan arbeiðsrætt - uttan so mikið sum at seta seg í samband við teirra egna landsstýrismann á økinum. Ein marghátligur máti at arbeiða uppá, tá flokkar eru í samgongu má sigast. Spurdur um hetta helt Bjørn á Heygum einki lögð vera í, at tingmenn leggja uppskot fram, eins og landsstýrismenn gera tað. Her hugsaði Bjørn ov stutt.

MEN so kom landsstýrismaðurin fram í útvarpinum og segði seg einki kenna til málið, hóast her var talan um øki hansara í Tinganesi. Tíðin fór at vísa, um hann fór at taka stuðulin til samgonguna aftur segði hann.

OG tað skuldu ikki ganga nógvir tímar, fyrr enn teir báðir tingmenninir so nakkalangir máttu taka sitt egna uppskot aftur.

EITT er tað, at tingmenn á henda hátt provokera sín egna landsstýrismann á økinum. Annað er, at teir leypa so fullkomiliga framav og seta uppskot fram, uttan so mikið sum at kunna seg við tær ymsu síðurnar í málinum, eitt nú at vita, hvat arbeiðsmarknaðurin sjálvur heldur um slíkt uppskot. Her var í veruleikanum talan um eitt paraduupskot av allargrovasta slag. Og slíkt sømir seg ikki tingmonnum.

TAÐ undrar okkum eisini, at ein tingmaður sum Bjørn á Heygum letur seg koyra í felluna av Óla Breckmann, sum hundradtals dømi er um fyrst og fremst brúkar politisku umboðan sína til at seta kílir í. Her var so ein møguleiki at sláa tvær flugur í eitt smekk, nevniliga fyri tað fyrsta at fáa øði í fakfeløgini og harnæst at traðka landsstýrismannin úr einum fakfelagsflokk so dyggiliga á tærnar. Men ikki gongur altíð, sum prestur prædikka. Og vónandi hevur Bjørn á Heygum við hesi „latið seg lumpa-hending“ fingið eyguni upp fyri, hvussu svikaligt tað kann vera at arbeiða saman við politikarum, sum bara hava eitt endamál í politikki: at niðurgera fakfeløg og vinstraflakkar.

EIN stórsigur fyri landsstýrismannin má sigast. Og fyri tey fakfelagsfólk, sum mettu eitt slíkt uppskot sum eina krígsavbjóðing.

...Okkurt ið eingin enn hevur sagt

»Gátusørt« - eitt nýggjyrði sum vísir ta hepnu hondina á Carl Jóhan - er Tímar og rek ikki.

Men, mítt barn, um blómur tú vilt vinna eingin eigur, mást tú klúgva huga tins brøttu bjargaleiðir.

Karsten Hoydal

TURID SIGURDARDÓTTIR

Tímar og rek, sum er innstillað úr Føroyum til kappingina um Bókmentavirðisløn Nordurlandaráðs, er sætta yrkingasavnið eftir Carl Jóhan Jensen. Seinasta savnið undan hesum, Hvørkiskyn (1990), varð innstillað sam ár, sum tað kom út. Yrkingar eftir Carl Jóhan hava verið prentaðar í svenska bókmentatíðarritinum Café existens, og í 1995 kom út savn av yrkingum hansara á íslenskum undir heitinum Hvørskyn í týðingum eftir Martin Tausen Gøttskeggja, prentaðum saman við upprunalegu føroysku tekstunum.

Carl Jóhan hevur skrivað tvær bækur í óbundnum máli, ta lítlu skaldsøguna Seinnapartur (1979) og Róm (1995). Henda seinna er ein modernistisk frásøgn, sum fevnir víða í tíð og rúmd, søgd á sjóferð millum Føroya og Evropa millum 15. juni og 5. august 1919.

Í Tímun og reki mótast hevd og modernisma. Av teimum 26 yrkingunum eru umleið onnur hvør sonetta og onnur hvør í fríum grímaðum formi við skiftandi longd úr trimum reglum og upp í fyra síður.

Sonettuformurin

Sonettuformurin setur sín dám á Tímar og rek. Carl Jóhan hevur áður sett sonettur saman, onkur er í Hvørkiskyni, og fyra stóðu í Brá nr. 19 (1992). Sonetta, sum at kalla ikki hevur verið til á føroyskum, er ein hin virdasti yrkingarformurin í evropeiskari skaldskaparhevd. Upprunin á Sicilia í 13. öld vann hon víðagiti í tí líki, sum ítalsku skaldini Dante og Petrarca góvu henni. Ítalska sonettan er 14 reglur, býttar sundur í 2 fyrraregluðrindi (kvartettir) og tvey trífregluðrindi (tersettir); hvør regla hevur 11 stavilsi og endar áherðsluveikt; rimskipanin er oftast abba, abba og cdc, ded. Í samsvari við sundurbýtingina í 2 partar, kvartettir og tersettir, er evnisviðgerðin tvíþýtt: í fyrri parti, kvartettunum, verður eitt evnið sett fram, eitt slag av baksýni; seinni partur, tersettirnar, tekur samanum, har verður evnið víðgjørt nágreiniliga og hugsanin og

kenslurnar hjá skaldinum koma týðuligari fram. Seinni eru ymisk frábrigdi vaksin fram í ymsum londum og hevdum, eitt nú Shakespearska sonettan, sum m. a. hevur 3 kvartettir og eitt tvífregluðrindi. Men tað liggur fast, at sonettur hava 14 reglur og býttar sundur í 2 partar.

Sonetturnar í Tímun og reki eru 2 kvartettir og 2 tersettir. Eitt vanligt frábrigdi uttan fyri Italia er 10 stavilsi í regluni og kallrim, t.e. at rimordini enda við áherðslustavilsi. Tað er hetta frábrigdið av sonettuforminum, sum Carl Jóhan nýtir: Flestallar reglurnar halda seg innan fyri 9-11 stavilsi, og meirilutin av teimum hevur 10 stavilsi. Allar reglurnar hava kallrim, ein avmarking, sum í sjálvum sær útihsir nógvum orðingarmøguleikum í føroyskum, t.d. teimum vanligastu bendu formunum av navnordum, lýsingarordum og sagnordum; afturfyrir gevur tað høvi til at royna aðrar møguleikar til lítar.

Líkskari 1951

Byggingin í bókini er tann, at fyra sonettur, tvær fremst og tvær aftast, við felagsheitinum „líkskari 1951“ ramma savnið inn. Harnæst er yvirhøvir onnur hvør yrking sonetta og onnur hvør yrking í fríum formi; hetta ger savnið regluligt og fjølbroytt í senn. „Rammusonetturnar“ hava heiti og motiv sítt frá einum málningi eftir S. J. Mikines („Líkskari 1951“, sí: Bárður

Carl Johan Jensen er innstillaður til bókmentavirðislønina hjá Nordurlandaráðnum

Jákupsson: Mikines 1990 s. 105). Umframt felagsheitid tær hvør sítt nágreinandi undirheiti: „við svartari flugu“, „við bláari flugu“, „við gulari flugu“ og „við reyðari flugu“, heiti sum m.a. rógva fram undir, at talan er um fyra ymiskar upplivningar ella tolkingar av málninginum, og eisini líkast myndatitilum og minna ikki sort um tað lagið í impressionistiskari myndalist at mála sama motiv á morgni, kvöldi, degi og á nátt og soleiðis fáa fyra ymiskar myndir, tí ljósið, sum er grundfyrirteyrit, er ongantíð eins. Samsvarandi eru tær fyra rammusonetturnar við stóði í mikinesmálninginum m.a. ein sannkenning av, at møguleikarnir fyri tolking eru óendaligir. Í sambandi við tær nevndu

sonetturnar er tað vert at hava í huga, at motivid er ein málningur, eitt listaverk, v.ø.o. nakað sum longu er ein tolking. Bera vit saman hesar fyra sonetturnar, so ganga somu ella skyld fyrirbrigdi gjøgnum tær men forskotið og við frábrigdum, tær eru umskiplanir (forskjótingar) hvør av aðrari; til dømis tvær tær fyrstu reglurnar í teimum fyra yrkingunum:

við svartari flugu:
og luftin var eitt segl, ein
svarfór kjós,
sum fylgið gongur grovpt í
dúkin, leyst.

við bláari flugu:
tí luftin er ein lind, hamskift
krop,
tá fylgið steðgar og alt í

framhald á síðu 25

SUZUKI

Koyrir upp í
20,8 km/l
við 54 HK

Alto 1,0 GL úr kr. **85.200,-**

Sp/F **Eyðbjørn Hansen**

Varðagøta 75 • 100 Tórshavn
Tlf. 13375 • 89374

Bilsøla - Mek. umvælingar
- upprætting og lakking